

Sbírka soudních rozhodnutí

USNESENÍ SOUDNÍHO DVORA (šestého senátu)

3. července 2014*

„Řízení o předběžné otázce — Směrnice 93/13/EHS a 2008/48/ES — Časová a věcná působnost — Skutkové okolnosti předcházející vstupu Rumunska do Evropské unie — Listina základních práv Evropské unie — Provádění unijního práva — Absence — Zjevný nedostatek pravomoci — Články 49 SFEU a 56 SFEU — Zjevná nepřípustnost“

Ve věci C-92/14,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Judecătoria Câmpulung (Rumunsko) ze dne 25. února 2014, došlým Soudnímu dvoru dne 5. března 2014, v řízení

Liliana Tudoran,

Florin Iulian Tudoran,

Ilie Tudoran

proti

SC Suport Colect SRL,

SOUDNÍ DVŮR (šestý senát),

ve složení A. Borg Barthet, předseda senátu, E. Levits (zpravodaj) a M. Berger, soudci,

generální advokátka: J. Kokott,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s ohledem na rozhodnutí přijaté po vyslechnutí generálního advokáta rozhodnout usnesením s odůvodněním v souladu s čl. 53 odst. 2 jednacího řádu Soudního dvora,

vydává toto

Usnesení

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článků 49 SFEU a 56 SFEU, článku 47 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“), článků 3 a 10 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách [zneužívajících klauzulích] ve spotřebitelských smlouvách

* Jednací jazyk: rumunština.

(Úř. věst. L 95, s. 29; Zvl. vyd. 15/02, s. 288), jakož i některých ustanovení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS (Úř. věst. L 133, s. 66).

- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi L. Tudoran, jakož i F.I. Tudoran a I. Tudoran, a společností SC Suport Colect SRL (dále jen „Suport Colect“), ohledně způsobů vymáhání dluhu vzniklého z úvěrové smlouvy uzavřené v rámci koupě nemovitosti zajištěné hypotékou.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Článek 10 směrnice 91/13 ve svém odstavci 1 druhém pododstavci stanoví:

„[U]stanovení [směrnice 93/13] jsou použitelná pro všechny smlouvy uzavřené po 31. prosinci 1994.“

- 4 Článek 2 odst. 2 směrnice 2008/48 zní takto:

„Tato směrnice se nevztahuje na:

- a) úvěrové smlouvy, které jsou zajištěny hypotékou nebo jiným srovnatelným zajištěním běžně používaným v členském státě na nemovitý majetek nebo které jsou zajištěny právem souvisejícím s nemovitým majetkem;
- b) úvěrové smlouvy, jejichž účelem je nabytí nebo zachování vlastnických práv k pozemku nebo ke stávající nebo projektované budově;

[...]“

Rumunské právo

- 5 Článek 372 občanského soudního řádu stanoví:

„K exekuci může dojít pouze na základě rozsudku či jiné listiny, která podle zákona představuje exekuční titul.“

- 6 Článek 379 odst. 1 uvedeného kodexu stanoví:

„K exekuci movitého či nemovitého majetku může dojít pouze v případě, že je pohledávka jistá, určitá a splatná.“

- 7 Článek 399 občanského soudního řádu stanoví:

„Proti exekuci, jakož i proti jakémukoli exekučnímu úkonu mohou dotčené osoby či osoby exekuci poškozené podat námitky.“

- 8 Článek 120 nařízení s mocí zákona č. 99 ze dne 6. prosince 2006, o úvěrových institucích a kapitálové přiměřenosti (*Monitorul Oficial al României*, č. 1027, dále jen „nařízení s mocí zákona č. 99“), upřesňuje:

„Úvěrové smlouvy, včetně smluv o věcném či osobním zajištění, uzavřené úvěrovou institucí, představují exekuční tituly.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 9 Dne 5. října 2006 žalobci v původním řízení uzavřeli s Banca Comercială Română úvěrovou smlouvu ve výši 17 200 eur za účelem koupě nemovitosti nacházející se v Câmpulung (Rumunsko).
- 10 Tato smlouva stanoví, že úroková sazba je v průběhu prvního roku čerpání úvěru pevná. Po uplynutí tohoto roku je tvořena variabilní referenční úrokovou sazbou, vypočítanou na základě úrokové sazby zveřejněné v sídle banky, navýšenou o variabilní složku nazvanou „schopnost úvěrovaného splácet dluh“, jež představuje schopnost úvěrovaného dodržovat lhůty k úhradě splátek dluhu, vyjádřenou počtem dní z prodlení ode dne splatnosti.
- 11 Kromě toho tato smlouva stanoví navýšení úrokové sazby v průběhu smlouvy v závislosti na schopnosti úvěrovaného splácet. Upravená úroková sazba se tedy navyšuje v závislosti na rozsahu prodlení s platbou.
- 12 Dne 11. října 2006 F.I. Tudoran a L. Tudoran s toutéž bankou sjednali k nabyté nemovitosti zástavní právo, uspokojované v první skupině, k zaručení platebních povinností plynoucích z úvěrové smlouvy ze dne 5. října 2006.
- 13 Dne 12. května 2009 banka zaslala žalobcům v původním řízení upomínku z důvodu neplnění smluvních podmínek, jelikož žalobci neuhradili některé splátky úvěru. Ve lhůtě 7 dní od obdržení této upomínky po nich byla vyžadována úhrada částky 233,91 eura. Neuhrazení této částky znamenalo, že se stává splatnou zbývajících výše úvěru a banka iniciuje exekuční řízení.
- 14 Pohledávka proti žalobcům v původním řízení byla předmětem dvou následných postoupení. Naposledy ji smlouvou o postoupení pohledávky ze dne 5. srpna 2009 nabyla společnost Suport Colect.
- 15 Dne 18. května 2012 společnost Suport Colect podala proti žalobcům v původním řízení návrh na exekuci.
- 16 Dne 15. března 2013 soudní exekutor na žádost Suport Colect vydal na základě úvěrové smlouvy zajištěné hypotékou, jež byla uzavřena žalobci v původním řízení, platební rozkaz k uhrazení částky 16 980,75 eura.
- 17 Tento platební rozkaz byl základem pro exekuční úkony spočívající ve srážkách ze mzdy a zajištění dotčené nemovitosti.
- 18 Dne 13. června 2013 žalobci v původním řízení podali proti všem exekučním úkonům žalobu k Judecătoria Câmpulung. Domáhají se určení neplatnosti těchto úkonů, jakož i zrušení platebního rozkazu.
- 19 K věci samé žalobci v původním řízení tvrdí, že exekuce vychází z pohledávky, která nesplňuje podmínky stanovené v čl. 379 odst. 1 občanského soudního řádu, jelikož není jistá, určitá a splatná. Tvrdí, že nebyla nijak upřesněna přesná výše částek, z nichž uvedená pohledávka sestává.
- 20 Předkládající soud nařídil vypracování účetního znaleckého posudku k určení přesného rozsahu pohledávky a poté se zabýval slučitelností takových ustanovení týkajících se určení úrokové sazby, jako jsou ustanovení uvedená v úvěrové smlouvě dotčené v původním řízení, se směrnicemi 93/13 a 2008/48, jakož i slučitelností s článkem 120 nařízení s mocí zákona č. 99 s články 49 SFEU a 56 SFEU, jakož i článkem 47 Listiny.

21 Za těchto okolností se Judecătoria Câmpulung rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Použijí se [směrnice 93/13 a 2008/48] na úvěrovou smlouvu uzavřenou dne 5. října 2006, před přistoupením Rumunska k Evropské unii, jež však vyvolává účinky až do současnosti, neboť její ustanovení jsou v tomto okamžiku předmětem exekuce v návaznosti na po sobě jdoucí postoupení pohledávky vyplývající z uvedené smlouvy?
- 2) V případě kladné odpovědi, mohou být takové klauzule, jako jsou klauzule týkající se ‚schopnosti úvěrovaného splácet dluh‘, které odkazují na existenci prodlení se splacením dluhu ze strany úvěrovaného, a zvýšení úrokové sazby po uplynutí jednoho roku, po němž sazbu tvoří variabilní referenční sazba Banca Comercială Română, zveřejněná v sídle banky, zvýšená o 1,90 [procentního bodu], považovány za zneužívající ve smyslu směrnice [93/13]?
- 3) Brání zásada účinné právní ochrany práv náležejících jednotlivcům podle unijního práva, jak je zaručena v článku 47 [Listiny], takovému ustanovení vnitrostátního práva, jako je ustanovení článku 120 nařízení s mocí zákona č. 99 [...], které přiznává charakter exekučního titulu smlouvě o bankovním úvěru, která nebyla sepsána jako veřejná listina, a bez stanovení možnosti, aby úvěrovaný vyjednal její klauzule, na základě níž může soudní exekutor po zběžném ověření a po získání povolení k exekuci v rámci nesporného řízení, v němž má soudce jen omezenou možnost zjistit výši pohledávky, provést exekuci na majetek úvěrovaného?
- 4) Musí být směrnice [93/13] vykládána v tom smyslu, že brání tomu, aby taková právní úprava členského státu, jako je článek 372 a násl. původního občanského soudního řádu, přiznávaly úvěrujícímu možnost domáhat se exekuce plnění vyplývajícího ze zneužívajících smluvních klauzulí tak, že dojde k realizaci zástavního práva prodejem nemovitosti i přes námitky spotřebitele, aniž by nezávislý soud provedl přezkum smluvních klauzulí?
- 5) Poškozuje existence takového ustanovení ve vnitrostátních předpisech, jako je článek 120 nařízení s mocí zákona č. 99 [...], které smlouvě o bankovním úvěru přiznává charakter exekučního titulu, právo na volné usazování stanovené v článku 49 [SFEU], jakož i volný pohyb služeb stanovený v článku [56] SFEU, jelikož odrazuje občany Unie od toho, aby se usadili ve státě, v němž je bankovní smlouvě uzavřené soukromou institucí přiznána stejná hodnota jako exekučnímu titulu představovanému rozsudkem?
- 6) Může vnitrostátní soud v případě kladné odpovědi na předcházející otázky prohlásit i bez návrhu, že uvedený titul, na základě něhož se provádí exekuce úvěru uvedeného v takové smlouvě, nemá exekuční charakter?“

K řízení před Soudním dvorem

- 22 Předkládající soud ve své žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podal žádost o použití zrychleného řízení podle článku 105 jednacího řádu Soudního dvora.
- 23 Na základě čl. 53 odst. 2 tohoto jednacího řádu platí, že v případě zjevného nedostatku pravomoci nebo zjevné nepříslušnosti Soudního dvora k projednání určité věci, nebo je-li určitá žádost nebo určitý návrh zjevně nepřípustný, může Soudní dvůr po vyslechnutí generálního advokáta kdykoli rozhodnout usnesením s odůvodněním, aniž pokračuje v řízení.
- 24 Vzhledem k tomu, že v projednávané věci je třeba uplatnit toto ustanovení, není namístě rozhodovat o žádosti o zrychlené řízení.

K předběžným otázkám

K první otázce

- 25 Podstatou první předběžné otázky předkládajícího soudu je, zda směrnice 93/13 a 2008/48 musí být vykládány v tom smyslu, že jejich ustanovení jsou použitelná na smlouvu o úvěru poskytovaném na nabytí nemovitosti uzavřenou před přistoupením Rumunska k Evropské unii, jež však vyvolává účinky až do současnosti, a zda má Soudní dvůr pravomoc odpovědět na druhou a čtvrtou otázku.
- 26 Pokud jde zaprvé o směrnici 93/13, z předkládacího rozhodnutí plyne, že úvěrová smlouva dotčená v původním řízení byla uzavřena dne 5. října 2006, a že hypotéka k jejímu zajištění byla sjednána dne 11. října téhož roku, tedy před 1. lednem 2007, tj. datem přistoupení Rumunska k Unii.
- 27 Soudní dvůr má zaprvé pravomoc vykládat unijní právo výlučně, pokud jde o jeho použití v členském státě od data přistoupení tohoto členského státu k Unii (usnesení Pohotovost, C-153/13, EU:C:2014:264, bod 24 a citovaná judikatura).
- 28 Zadruhé vzhledem k tomu, že z čl. 10 odst. 1 druhého pododstavce směrnice 93/13 plyne, že tato směrnice je použitelná pouze na smlouvy uzavřené po 31. prosinci 1994, datu uplynutí lhůty k jejímu provedení, je pro určení použitelnosti této směrnice na tuto smlouvu třeba vycházet z data uzavření smlouvy dotčené v původním řízení, takže období, během něhož tato smlouva vyvolává účinky, není relevantní.
- 29 Vzhledem k tomu, že úvěrová smlouva dotčená v původním řízení byla uzavřena dne 5. října 2006 a poté zajištěná hypotékou sjednanou dne 11. října 2006, je nutno konstatovat, že směrnice 93/13 se na spor v původním řízení nepoužije.
- 30 Pokud jde zadruhé o směrnici 2008/48, postačí konstatovat, že na základě jejího čl. 2 odst. 2 písm. a) a b) se tato směrnice nevztahuje na úvěrové smlouvy, které jsou zajištěny hypotékou, ani na úvěrové smlouvy, jejichž účelem je nabytí nebo zachování vlastnických práv k pozemku nebo ke stávající nebo projektované budově.
- 31 Vzhledem k tomu, že z předkládacího rozhodnutí plyne, že smlouva dotčená v původním řízení je úvěrovou smlouvou zajištěnou hypotékou, určenou k nabytí nemovitosti, směrnice 2008/48 se na skutkový stav v původním řízení nepoužije.
- 32 Ustanovení směrnice 93/13 ani směrnice 2008/48 tedy nejsou na spor v původním řízení použitelná.

Ke druhé a čtvrté otázce

- 33 S přihlédnutím k odpovědi na první otázku není namístě odpovídat na druhou a čtvrtou otázku.

K páté otázce

- 34 Podstatou páté otázky předkládajícího soudu je, zda články 49 SFEU a 56 SFEU musí být vykládány v tom smyslu, že brání takové vnitrostátní právní úpravě, jako je úprava, která je předmětem věci v původním řízení, jež přiznává bankovní úvěrové smlouvě charakter exekučního titulu.
- 35 Je třeba uvést, že Soudnímu dvoru přísluší, aby za účelem ověření své vlastní pravomoci přezkoumal podmínky, za kterých se na něj vnitrostátní soud obrátil (v tomto smyslu viz rozsudky Volker und Markus Schecke a Eifert, C-92/09 a C-93/09, EU:C:2010:662, bod 39, jakož i Susisalo a další, C-84/11, EU:C:2012:374, bod 16).

- 36 V tomto ohledu je třeba připomenout, že Soudní dvůr nemá pravomoc odpovědět na předběžnou otázku, pokud je zjevné, že ustanovení unijního práva, které má být předmětem výkladu Soudního dvora, nelze použít (rozsudek Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona, C-139/12, EU:C:2014:174, bod 41 a citovaná judikatura).
- 37 Pokud jde o pravidla unijního práva, o jejichž výklad se žádá, je nutno uvést, že ustanovení SEU v oblasti svobody usazování a volného pohybu služeb se nepoužijí na situaci, jejíž všechny prvky se nacházejí pouze uvnitř jednoho členského státu (viz, pokud jde o svobodu usazování, rozsudek Komise v. Francie, C-389/05, EU:C:2008:411, bod 49 a citovaná judikatura, a pokud jde o volný pohyb služeb, rozsudek Omalet, C-245/09, EU:C:2010:808, bod 12 a citovaná judikatura).
- 38 Je však třeba připomenout, že za určitých podmínek čistě vnitrostátní charakter dané situace nebrání Soudnímu dvoru odpovědět na otázku položenou podle článku 267 SFEU.
- 39 O tento případ se může jednat zejména v případech, že vnitrostátní právo ukládá předkládajícímu soudu, aby byla státnímu příslušníku členského státu, v němž se nachází tento soud, poskytnuta stejná práva jako práva, která státní příslušník jiného členského státu vyvozuje z unijního práva v téže situaci (v tomto smyslu viz rozsudek Guimont, C-448/98, EU:C:2000:663, bod 23; a rozsudky Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti, C-451/03, EU:C:2006:208, bod 29, jakož i Cipolla a další, C-94/04 a C-202/04, EU:C:2006:758, bod 30), nebo pokud se žádost o rozhodnutí o předběžné otázce týká ustanovení unijního práva, na něž vnitrostátní právo odkazuje za účelem stanovení pravidel použitelných na situaci, která je čistě vnitřní záležitostí tohoto členského státu (v tomto smyslu viz zejména rozsudky Dzodzi, C-297/88 a C-197/89, EU:C:1990:360, bod 36; Poseidon Chartering, C-3/04, EU:C:2006:176, bod 15, a Romeo, C-313/12, EU:C:2013:718, bod 21).
- 40 V projednávané věci je nutno konstatovat, že všechny prvky daného sporu v původním řízení se omezují na jeden členský stát, jelikož se tento spor týká řízení o exekuci pohledávky vzniklé z úvěrové smlouvy zajištěné hypotékou uzavřenou mezi rumunskými státními příslušníky a rumunskou bankou a vymáhané rumunskou společností coby vlastníkem této pohledávky.
- 41 Z žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce přitom neplyne, že předkládající soud musí účastníkům v původním řízení přiznat na základě vnitrostátního práva zacházení, které by bylo určováno tím, jaké zacházení je přiznáno na základě unijního práva hospodářskému subjektu z jiného členského státu nacházejícímu se v téže situaci. Není ani patrné, že pro určení obsahu vnitrostátního práva, jež je v projednávané věci použitelné, musí vycházet z výkladu pravidel unijního práva.
- 42 Z toho plyne, že jelikož předkládací rozhodnutí zjevně neobsahuje konkrétní poznatky, na jejichž základě by bylo možné prokázat vazbu mezi články 49 SFEU a 56 SFEU a vnitrostátní právní úpravou použitelnou za okolností sporu v původním řízení, jehož všechny prvky se omezují na dotčený členský stát, je pátá otázka nepřipustná.

Ke třetí otázce

- 43 Podstatou třetí otázky předkládajícího soudu je, zda zásada soudní ochrany práv náležejících jednotlivcům podle unijního práva, jak je zaručena v článku 47 Listiny, musí být vykládána v tom smyslu, že brání takovému ustanovení vnitrostátního práva, jako je ustanovení článku 120 nařízení s mocí zákona č. 99, jež stanoví, že úvěrové smlouvy uzavřené úvěrovou institucí představují exekuční tituly.
- 44 Pokud jde o požadavky vyplývající z ochrany základních práv, podle ustálené judikatury platí, že zavazují členské státy ve všech případech, ve kterých jsou povinny uplatňovat unijní právo (viz usnesení Asparuhov Estov a další, C-339/10, EU:C:2010:680, bod 13, jakož i Chartry, C-457/09, EU:C:2011:101, bod 22).

- 45 Stejně tak čl. 51 odst. 1 Listiny stanoví, že její ustanovení jsou určena členským státům, výhradně pokud uplatňují právo Unie. Článek 6 odst. 1 SEU a čl. 51 odst. 2 Listiny upřesňují, že její ustanovení nijak nerozšiřují unijní pravomoci stanovené ve smlouvách.
- 46 Jak přitom vyplývá i z bodů 32 a 42 tohoto usnesení, ani ustanovení směrnic 93/13 a 2008/48, ani články 49 SFEU a 56 SFEU nejsou na spor v původním řízení použitelná.
- 47 Předkládací rozhodnutí dále neobsahuje žádnou konkrétní skutečnost umožňující dospět k závěru, že předmět věci v původním řízení souvisí s jinými ustanoveními unijního práva nebo se týká vnitrostátní právní úpravy, kterou se uplatňuje unijní právo ve smyslu čl. 51 odst. 1 Listiny.
- 48 Soudní dvůr tedy zjevně nemá pravomoc odpovědět na třetí otázku položenou předkládacím soudem.
- 49 Ze všech těchto úvah plyne, aniž by bylo třeba zabývat se šestou otázkou, že Soudní dvůr podle čl. 53 odst. 2 jednacího řádu jednak zjevně nemá pravomoc odpovědět na třetí předběžnou otázku, a jednak že pátá otázka je zjevně nepřípustná.

K nákladům řízení

- 50 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (šestý senát) rozhodl takto:

Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách [zneužívajících klauzulích] ve spotřebitelských smlouvách, jakož i směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS nejsou na spor v původním řízení použitelné.

Kromě toho Soudní dvůr Evropské unie zjevně nemá pravomoc odpovědět na třetí předběžnou otázku podanou rozhodnutím Judecătoria Câmpulung (Rumunsko) ze dne 25. února 2014 a pátá předběžná otázka podaná tímto soudem je zjevně nepřípustná.

Podpisy.